

CÂT DE COMPATIBILĂ ESTE OBLIGATIVITATEA LEGALĂ DE VACCINARE A COPIILOR CU ARTICOLUL 8 AL CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI?

Conf. univ. dr. Titus CORLĂȚEAN

Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, România,

Visiting scholar Harvard University-Center

for the Study of World Religions 2018/2019

tcorlatean@gmail.com

Abstract: How compatible is the statutory child vaccination duty with article 8 of the European Convention on Human Rights?¹

On April 8, 2021 the Grand Chamber of the European Court of human Rights (ECtHR) adopted a first judgment on compulsory childhood vaccination. This judgment, adopted by a clear majority (sixteen votes to one) in the case of *Vavříčka and Others v. the Czech Republic*, established that the general legal duty consecrated in Czech Republic to vaccinate children against a number of diseases well known to medical science does not violate article 8 (right to respect for private an family life) of the European Convention on Human Rights (ECHR), as requested by the applicants.

In the above mentioned case, the first applicant, according to the Czech legislation, was fined for failure to respect the vaccination duty for his two children, the other applicants being all denied for the admission of their children to nursery school for the same reason.

Following its constant case law in relation with article 8, the ECtHR examined the issues of the State interference in the right to respect for private life, the legitimate aims pursued by the Czech authorities in protecting health, the margin of appreciation of the State and the proportionality principle.

The Court reached the conclusion that in striking the particular balance between the need to respect the right to private life and the legitimate aim to safeguard the health of young children and the community, respectively, the

1 Lucrare publicată simultan în volumul conferinței științifice *Scientia Moralitas*, ediția a II-a, publicat în limba engleză, 18-19 aprilie 2021.

Czech authorities had not exceeded both the recognized margin of appreciation for a State when adopting measures regarded as ‘necessary in a democratic society’ and the principle of proportionality.

Keywords: *childhood vaccination, compulsory, private life, human rights, European Court, Czech Republic, margin of appreciation, interference, proportionality.*

1. Introducere

La 8 aprilie 2021, Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) a adoptat prima sa decizie cu privire la vaccinarea infantilă obligatorie. Curtea a examinat plângerea formulată la 23 iulie 2013 de reclamantul Pavel Vavříčka împotriva Republicii Ceha, prin care acesta reclama încălcarea articolului 8 (dreptul la respectarea vieții private) al Convenției Europene a Drepturilor Omului (Convenția). În esență, reclamantul invocă faptul că în 2003 fusese condamnat la plata unei amenzi pentru că refuzase vaccinarea celor doi copii ai săi, în vârstă de 14 și respectiv 13 ani, împotriva poliomielitei, hepatitei B și tetanosului, în condițiile în care legislația internă din Republica Cehă impunea obligativitatea acestor vaccinuri. Toate recursurile sale interne fuseseră respinse, ceea ce a determinat formularea unei plângeri adresate CEDO în baza articolului 8 al Convenției.

Alte 5 plângeri similare au fost introduse la date ulterioare de cetățeni din Republica Cehă, plângeri care au fost cumulate și examinate în comun de CEDO. Aceste plângeri invocau, suplimentar amenzilor care fuseseră aplicate părinților care refuzaseră să se conformeze obligației legale naționale de vaccinare a copiilor proprii și interzicerea accesului minorilor la grădinița („preschool”).

Datorită interesului european mai larg pentru tipologia acestor cazuri, guvernele Franței, Germaniei, Poloniei și Slovaciei au solicitat și primit calitatea de terț intervenient în procedura în fața Curții și au transmis comentarii scrise. Aceeași calitate a fost obținută și de mai multe organizații neguvernamentale.

Decizia Curții a fost adoptată la 8 aprilie în formatul de 17 judecători ai Marii Camere. Cu o majoritate de 16 la 1, inclusiv cu exprimarea unei opinii scrise separate, parțial neconcordante („dissenting”) de către un judecător, CEDO a decis în esență ca măsurile adoptate de Republica Cehă pe relația cu reclamanții menționați au reprezentat o ingerință „ne-

cesară într-o societate democratică” și că, în consecință, nu a fost încălcat articolul 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.²

2. Considerații pe marginea articolului 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului

Din perspectivă istorică, textul articolului 8 al Convenției este inspirat din articolul 12 al Declarației Universale a Drepturilor Omului³. Versiunea finală a articolului 8 a fost adoptată de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei în 1950, odată cu textul de ansamblu al Convenției, în baza Recomandării 38 din 8 septembrie 1949 a Adunării Consultative a Consiliului Europei și a încorporării ulterioare a unui amendament britanic, în alineatul 2 al articolului menționat⁴. Textul final, care consacră dreptul la respectarea vieții private și de familie, are următoarea redactare:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

Structura acestei norme este similară cu cea a articolelor 9 (libertatea de gândire, de conștiință și de religie), 10 (libertatea de exprimare) și 11 (libertatea de întrunire și de asociere) ale Convenției, pentru că, după un prim paragraf în care este consacrat dreptul fundamental care este garantat, urmează un al doilea, care enunță restricțiile care, în mod legitim și obiectiv, pot fi aplicate drepturilor protejate de către autoritățile Statelor Părți la Convenție⁵.

2 Case of Vavříčka and Others V. The Czech Republic, European Court of Human Rights, 2021.

3 *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, 1948, p. 4.

4 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme*. Commentaire article par article, Paris, Editura Economica, 1999, pp. 305-306.

5 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme*. Commentaire article par article..., 1999, p. 306.

Explicația pe care doctrina⁶ o oferă acestui aparent paradox, respectiv consacarea în dreptul internațional a unor drepturi *fundamentale* ale omului, de la care însă pot exista derogări, limitări sau restricții ale liberului lor exercițiu, este reflectată într-una dintre clasificările drepturilor și libertăților fundamentale menționate de autorii din domeniu. Astfel, drepturile fundamentale ale omului se pot clasifica în drepturi *intangibile* (dreptul la viață, interdicția torturii, interdicția sclaviei sau a muncii forțate), de la care nu se acceptă derogare și respectiv drepturi *condiționale*, care cunosc un grad de protecție important, dar a căror exercitare poate fi redusă prin limitări, restricții sau derogări.⁷ Doctrina precizează ca restricțiile liberului exercițiu al unui drept, care, prin această derogare, nu devine mai puțin fundamental decât celelalte protejate de dreptul internațional, trebuie să fie explicite și limitativ prevăzute în lege sau tratate internaționale și să fie fundamentate obiectiv prin rațiuni superioare și necesare într-o societate democratică, precum protecția ordinii publice, a securității naționale sau a stării de sănătate a națiunii.

Conținutul dreptului fundamentat consacrat în articolul 8 al Convenției implică și o serie de obligații corelative din partea statelor, atât unele de tip *negativ*⁸, cât și unele obligații *pozitive*⁹.

Statul are în primul rând o categorie de obligații *negative*, de *abținere* (cu excepția derogărilor legale menționate în paragraful 2 al art. 8), în baza cărora trebuie să-și limiteze ingerința în viața privată a indivizilor. Doctrina menționează la acest capitol, ca punct de referință în jurisprudența CEDO, hotărârea *Leander v. Suedia*¹⁰.

În același timp, literatura de specialitate menționează obligațiile pozitive ale statului de a adopta legi, politici publice și măsuri concrete menite

6 Sudre, Frédéric, *Droit européen et international des droits de l'homme*, 7e édition, Paris, Presses Universitaires de France, 2005, p. 251.

7 Corlățean, Titus, *Protecția europeană și internațională a Drepturilor Omului*, ediția a II-a revizuită, București, Editura Universul Juridic, 2015, pp. 56-57.

8 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article...*, 1999, pp. 306-307.

9 Jacobs, White & Ovey/ Rainey, Bernadette; Wicks, Elizabeth; Ovey, Clare, *The European Convention on Human Rights*, Sixth Edition, New York, Oxford University Press, 2014, pp. 338, 365.

10 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article...*, 1999, p. 307.

să-l protejeze pe individ împotriva ingerințelor *arbitrare* ale puterilor publice în viața sa privată sau de familie și pentru a-i garanta un respect *efectiv* al vieții sale private. În termeni concreți, doctrina menționează două situații de manifestare a obligațiilor pozitive amintite, respectiv fie adoptarea unei conduite manifeste a statului însuși pentru a asigura garantarea efectivă a dreptului individului, fie atunci când statul trebuie să protejeze individul împotriva ingerinței din partea altor indivizi, deci nu din partea autorităților publice¹¹. Sunt menționate în doctrină la acest capitol hotărârile CEDO în cazurile *Hatton v. Marea Britanie*¹², *Marckx v. Belgia* și *Airey v. Irlanda*¹³.

În ceea ce privește derogările și limitările liberului exercițiu al dreptului la viața privată, afirmat și garantat în para 1 al articolului 8, doctrina a analizat *ingerința* provenită din partea autorităților publice și exigențele pentru a fi în prezența *caracterului licit* al acestei ingerințe, care trebuie îndeplinite explicit, pentru a fi permisă această derogare de la garantarea deplină a dreptului la viața privată. Astfel, sunt identificate următoarele *condiții* pentru a consacra un caracter licit al ingerinței statului în dreptul garantat în art. 8:

- ♦ această ingerință să fie în acord cu sau să fie prevăzută de lege. Altfel spus, ingerința statului trebuie să aibă o bază legală sau convențională (prevăzută într-un tratat internațional);
- ♦ ingerința să aibă un fundament obiectiv și să fie legitimă. Doctrina menționează motive de genul securității naționale, siguranței publice, bunăstării economice a țării, ordinii publice, protejarea moralei sau sănătății publice, protejarea drepturilor și libertăților altora;
- ♦ limitările dreptului fundamental menționat trebuie să fie necesare într-o societate democratică.

Controlul pe care CEDO este chemat să îl facă atunci când sunt reclamate limitări ale liberului exercițiu al dreptului fundamental în discuție și respectiv ingerințe ale statului vizează îndeplinirea exigențelor de mai sus și, în acest context, mai ales determinarea *proporționalității ingerinței* care are drept scop securizarea scopului legitim urmărit de către stat, conform căruia *interesele societății în ansamblu prevalează față de interesele individuale*,

11 Jacobs, White & Ovey/ Rainey, Bernadette; Wicks, Elizabeth; Ovey, Clare, *The European Convention on Human Rights...*, 2014, p. 338.

12 *Ibidem*, p. 365.

13 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article...*, 1999, p. 308.

precum și examinarea modului în care autoritățile publice au folosit în mod legitim sau, dimpotrivă, au abuzat de *marja de apreciere* de care statele beneficiază atunci când aleg mijloacele concrete de a-și atinge obiectivele fixate la nivel social¹⁴. Este menționată hotărârea CEDO în cazul *Handyside v. Marea Britanie*, potrivit căreia în principiu *autoritățile naționale sunt mai bine plasate decât judecătorul internațional pentru a aprecia necesitatea unei astfel de ingerințe*¹⁵.

Acestea au fost criteriile folosite de CEDO pentru examinarea și adoptarea unei decizii în cazul *Vavříčka și alții v. Republica Cehă*. Precizăm că plângerea formulată de reclamânți a vizat în principal prima dimensiune a articolului 8, respectiv dreptul la respectarea vieții private (nu și la dreptul la viața de familie), dar și articolul 9 (dreptul la libertatea de gândire și conștiința) și respectiv articolul 2 al Protocolului 1 (dreptul la educație) la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.¹⁶

3. Raționamentul în drept al Curții Europene a Drepturilor Omului

În cele ce urmează vom face analiza principalelor elemente ale raționamentului în drept al CEDO, care, așa cum menționam anterior, a evaluat din perspectiva jurisprudenței sale constante referitoare la articolul 8 al Convenției faptele și circumstanțele invocate de reclamânți, precum și aspectele legislative și politicile publice ale autorităților din Republica Cehă în ceea ce privește caracterul obligatoriu al vaccinării infantile din această țară un număr determinat de boli identificate de lumea medicală ca prezentând un risc ridicat.

Curtea precizează de la început ca analiza sa în drept se focalizează, în contextul articolului 8 al Convenției, pe faptul că afacerea poartă asupra vaccinării obișnuite a copiilor împotriva unor boli binecunoscute de medicină și asupra politicii statului ceh, care statuează caracterul obligatoriu al ansamblului acestor vaccinuri.¹⁷ În speță, vaccinurile în discuție sunt admi-

14 Jacobs, White & Ovey/ Rainey, Bernadette; Wicks, Elizabeth; Ovey, Clare, *The European Convention on Human Rights...*, 2014, p. 309.

15 Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert Pierre-Henri, *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article...*, 1999, p. 340.

16 Case of *Vavříčka and Others V. The Czech Republic*, European Court of Human Rights, 2021.

17 *Ibidem*, para. 158.

nistrate împotriva difteriei, tetanosului, tusei convulsive (whooping cough), poliomielitei, hepatitei B, rujeolei, oreionului, rubeolei și haemophilus influenzae type b infections și, pentru copiii care prezintă indicații specifice, împotriva infecțiilor pneumococice (pneumococcal infections). (Vezi și Q&A on the case of Vavříčka and Others v. the Czech Republic 2021).

3.1. Un prim aspect important abordat de Curte a fost acela legat de *existența unei ingerințe* (interference). Curtea este categorică în concluzia sa, potrivit căreia vaccinarea obligatorie, ca intervenție medicală non-voluntară, constituie o ingerință în exercițiul dreptului la respectarea vieții private. În cazurile aflate în discuție, Curtea estimează că datorită neadmiterii la grădiniță a copiilor în numele cărora au fost efectuate plângeri la CEDO în 5 din cele 6 situații semnalate, aceștia au suportat consecințe directe ale nerespectării obligației de vaccinare. Referitor la reclamantul Pavel Vavříčka, acesta era personal supus obligației de a proceda la vaccinarea celor doi copii ai săi conform legislației naționale, iar încălcarea acestei obligații legale i-a atras sancțiunea aplicării unei amenzi. Altfel spus, Curtea admite ca reclamanții au suportat o ingerință în liberul exercițiu al dreptului lor la o viață privată.¹⁸

3.2. Următorul obiectiv al analizei în drept a Curții a fost să identifice *dacă există o justificare fundamentată* obiectiv a ingerinței menționate.

O primă concluzie a fost aceea că *ingerința autorităților publice naționale avea o bază legală adecvată*, fundamentată pe o combinație de texte legislative și alte acte normative cu forță juridică subsecventă în ordinea juridică internă.¹⁹

În al doilea rând, Curtea constată existența unui *scop legitim* urmărit prin intermediul ingerinței menționate.²⁰ Obiectivul legislației naționale în discuție este acela de a asigura protecția împotriva maladiilor care generează un risc grav de sănătate. Sunt vizate în egală măsură atât persoanele care se vaccinează, cât și cele care nu se pot vaccina, care se regăsesc deci într-o situație de vulnerabilitate și care depind de atingerea unui nivel ridicat de vaccinare în societate, care le asigura implicit și lor o anumită protecție. Curtea este de acord ca acest obiectiv corespunde scopurilor de protecție a sănătății și respectiv protecția drepturilor celorlalți, care stau în atenția domeniului de reglementare al articolului 8 al Convenției.

18 *Ibidem*, para. 263-264.

19 *Ibidem*, para. 271.

20 *Ibidem*, para. 272.

În al treilea rând, Curtea face evaluarea *necesității ingerinței menționate într-o societate democratică*. Pentru aceasta, Curtea examinează:

- *Marja de apreciere a statelor*

Verificarea acestui criteriu, prezent în jurisprudența constantă a CEDO de-a lungul anilor, a reprezentat un element cheie pentru decizia finală a Curții. În cazul în discuție, referitor la intervenția medicală obligatorie, CEDO admite ca vaccinarea obligatorie poate fi considerată ca având un impact direct asupra exercițiului efectiv al drepturilor de ordin intim ale individului. Totuși, aceasta concluzie este atenuată de situația de fapt, potrivit căreia niciun vaccin nu a putut și nu ar putea fi aplicat împotriva voinței reclamantilor, în condițiile în care dreptul intern pertinent nu se impune prin forță în cauza menționată.

Curtea remarcă existența unui consens general potrivit căruia vaccinarea este una dintre intervențiile medicale între cele mai eficace, cu un raport cost-beneficiu extrem de favorabil și că fiecare stat ar trebui să acționeze pentru a atinge un nivel cât mai ridicat de vaccinare la nivelul populației. Pe de altă parte, Curtea menționează absența unui model unic la nivelul statelor europene și respectiv o anumită diversitate a sistemelor legislative și de acțiune practică. Totuși, CEDO remarcă faptul că nivelul mai riguros și prescriptiv din Republica Cehă este împărtășit și de alte state, precum terții intervenienți menționați în procedura aflată pe rol și ca și alte state în ultima perioadă au adoptat reguli mai ferme de vaccinare infantilă, în contextul unei scăderi a nivelului de vaccinare socială pe baze voluntare și, pe cale de consecință, a diminuării progresive a imunității colective. Așa încât, deși statuarea vaccinării obligatorii poate suscita o serie de sensibilități sociale, ea trebuie privită mai ales din unghiul necesității solidarității sociale. Obiectivul obligativității este acela de a proteja sănătatea tuturor membrilor societății și mai ales a acelora cu un grad de vulnerabilitate mai ridicat în fața anumitor boli și pentru care ceilalți sunt chemați să își asume un risc minim prin vaccinare.

În consecință, Curtea estimează că, în cazul analizat, marja de apreciere a statului trebuie să fie una amplă.²¹

- *Nevoia socială imperioasă*

Curtea constată faptul că dispozițiile Convenției Europene a Drepturilor Omului stabilesc o obligație pozitivă pentru Statele Părți de a adop-

21 *Ibidem*, para. 276-280.

ta măsurile necesare protecției vieții și sănătății persoanelor din jurisdicția lor. Din această perspectivă, Curtea consideră că obligativitatea vaccinării infantile din Republica Cehă constituie răspunsul adecvat al autorităților pentru nevoile sociale imperioase de a proteja sănătatea individuală și publică împotriva maladiilor în discuție și pentru a evita tendințele de diminuare a vaccinării copiilor.²²

- Motive pertinente și suficiente

Curtea recunoaște în analiza sa o serie de argumente solide de sănătate publică, pe care guvernul Republicii Cehe le invocă în favoarea eficacității soluției sale de inoculare a vaccinării infantile. Curtea constată ca și în acest caz autoritățile naționale sunt cele mai bine plasate pentru aprecierea priorităților, utilizarea resurselor disponibile și a nevoilor sociale. În acest context, interesul superior al copilului trebuie să stea în centrul deciziilor care vizează sănătatea și dezvoltarea copiilor. În același timp, obiectivul de protecție împotriva maladiilor grave are o legătură directă cu cel de generare a unei „cuverturi” vaccinale cât mai largi și, deci, a atingerii imunității de grup.

Pentru CEDO, politica de sănătate a statului în discuție răspunde acestor exigențe, iar soluția legislativă aleasă pentru vaccinarea infantilă obligatorie, precum și ingerințele specifice în viața privată a indivizilor sunt deci fundamentate pe motive pertinente și suficiente.²³

- Proportionalitatea ingerinței în raport de scopul urmărit

Curtea constată în analiza sa că sistemul ceh de vaccinare infantilă a adoptat un model care implică obligativitatea, dar ca în acest caz nu este vorba de o obligație absolută. Pe de o parte, este acordată o dispensă („exemption”) copiilor care prezintă o contraindicație permanentă la vaccinare, dar și o altă exceptare pe baza unei decizii a Curții Constituționale naționale, care a consacrat un drept „de obiecție de conștiință de tip secular” („secular objection of conscience”).

Chiar dacă în statul menționat vaccinarea infantilă reprezintă o obligație legală, ea nu poate fi impusă cu forța. În plus, sancțiunea aplicată reclamantului *Vavříčka* este temperată de faptul că ea reprezintă o *amendă administrativă*, care, în plus, nu poate fi aplicată decât o singură dată.

22 *Ibidem*, para. 284.

23 *Ibidem*, para. 289.

În ceea ce îi privește pe copiii care au calitatea de reclamanți în acest caz, Curtea consideră neadmiterea lor la grădinița ca o măsură care urmărește în special prezervarea sănătății copiilor și care avea în principal o natură protectivă, și nu una punitivă. Curtea admite că refuzul primirii lor la grădiniță a implicat o pierdere a oportunității importante de dezvoltare a personalității lor și de acumulare de cunoștințe prin educație și socializare. Curtea adaugă însă că această pierdere e consecința directă a opțiunii propriilor părinți de refuzare a unei obligații legale și ca efectele pentru copii au oricum doar un caracter temporar, accesul la școala elementară, odată cu atingerea vârstei corespunzătoare, fiind garantat.

Această din urmă concluzie a Curții, pe un subiect atât de delicat legat de refuzul admiterii copiilor care refuză vaccinul la grădiniță, reprezintă, în opinia autorului, singurul punct criticabil al hotărârii CEDO. Este greu de justificat o astfel de sancțiune aplicată copiilor nevaccinați, care reprezintă în fapt o minoritate consistentă, în condițiile în care, pe de o parte, eventualul lor acces la grădiniță nu ar constitui o provocare pentru copiii vaccinați, ci posibil doar pentru ei înșiși, iar pe de altă parte obiectivul imunizării colective ca „scut social” nu poate fi oricum atins în mod obiectiv la o cotă de 100%. Din această perspectivă, în opinia autorului, este greu de acceptat raționamentul juridic menționat, care să fundamenteze negarea dreptului la educație și socializare pentru copii, atât de important, mai ales la vârsta începutului lor de drum în existența socială.

În orice caz, Curtea a considerat că măsurile contestate de reclamanți se situează într-un raport de proporționalitate rezonabilă cu scopurile legitime urmărite de statul menționat prin intermediul vaccinării infantile obligatorii.²⁴

4. Concluzii

Esența acestui caz, potrivit raționamentului în drept al Curții, nu era legată de necesitatea de a determina dacă o altă politică, mai puțin prescriptivă („less prescriptive”), ar fi putut fi adoptată, așa cum este cazul în alte state europene, Părții la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Era necesar mai degrabă să se evalueze dacă autoritățile naționale din Republica Ceha, stabilind echilibrul intereselor individuale și colective așa cum l-au realizat, au depășit sau nu ampla marjă de apreciere a statului, care îi era re-

24 *Ibidem*, para. 309.

cunoscută prin jurisprudența constantă a CEDO în domeniul articolului 8 al Convenției. Curtea concluzionează, în baza argumentelor prezentate mai sus, că măsurile contestate de reclamânți fuseseră „necesare într-o societate democratică” și ca, în consecință, nu existase o încălcare a articolului 8, care protejează dreptul la viață privată al indivizilor²⁵. Totodată, Curtea a declarat, cu majoritate de voturi, inadmisibile plângerile reclamanților care reclamau încălcarea articolului 9 (dreptul la libertatea de gândire și conștiință) și ca în același timp nu era cazul să examineze separat plângerile amintite ce făceau referire și la articolul 2 (dreptul la educație) al Protocolului la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Din perspectiva autorului, hotărârea Vavrička este una esențială la nivel european, din perspectiva impactului public și a efectelor la nivelul percepțiilor publice, mai ales în contextul actual al pandemiei cu care societatea internațională se confrunta. Ea NU consacră obligativitatea vaccinării la nivel european și nici obligativitatea vaccinării pentru toate vârstele, așa cum greșit a fost interpretată într-o serie de mijloace mass-media internaționale. Hotărârea Vavrička va genera însă o jurisprudență similară în domeniul vaccinării infantile, în eventualitatea unor plângeri similare provenite din alte state europene care au adoptat un sistem identic de vaccinare pentru copii, în baza principiului autorității de lucru interpretat a hotărârilor CEDO, consacrat prin jurisprudența Curții (Hotărârea Modinos v. Cipru; Hotărârea Vermeire v. Belgia) și recunoscut și în doctrina de specialitate²⁶. Pe de alta parte, nimic din aceasta hotărâre nu obligă alte state europene să adopte același sistem obligatoriu de vaccinare infantile. Ceea ce va face însă CEDO în continuare, în situația unor plângeri viitoare formulate pe tema procedurilor de vaccinare din diferitele State Părți la Convenție, prin raportare la articolul 8 al Convenției, va fi să aplice aceleași principii de evaluare, din care cel referitor la examinarea ingerinței autorităților naționale în liberul exercițiu al unui drept fundamental și respectiv cel privitor la marja de apreciere a statelor vor rămâne fundamentale pentru concluzia finală a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Bibliografie:

- * Bîrsan, Corneliu, „Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comen-

25 *Ibidem*, para. 310-311.

26 Corneliu Bîrsan 2006, p. 598.

tariu pe articole” – vol. II - *Procedura în fața Curții. Executarea hotărârilor*, București, Editura C.H. Beck, 2006.

- ♦ Sudre, Frédéric, *Droit européen et international des droits de l'homme*, 7e édition, Paris, Presses Universitaires de France, 2005.
- ♦ Jacobs, White & Ovey/ Rainey, Bernadette; Wicks, Elizabeth; Ovey, Clare, *The European Convention on Human Rights*, Sixth Edition, New York, Oxford University Press, 2014.
- ♦ Russo, Carlo-Pettiti, Louis-Edmond; Decaux, Emmanuel; Imbert, Pierre-Henri (sous la direction de), *La Convention Européenne des Droits de l'Homme. Commentaire article par article*, Paris, Ed. Economica, 1999.
- ♦ Corlățean, Titus, *Protecția europeană și internațională a Drepturilor Omului*, ediția a II-a revizuită, București, Editura Universul Juridic, 2015.
- ♦ CASE OF VAVŘIČKA AND OTHERS v. THE CZECH REPUBLIC (*Applications nos. 47621/13 and 5 others*), European Court of Human Rights, Strasbourg, 8 April 2021; <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-209039%22%5D%7D>
- ♦ Q&A on the case of Vavříčka and Others v. the Czech Republic 2021; https://echr.coe.int/Documents/Press_Q_A_Vavricka_Others_ENG.pdf
- ♦ European Convention on Human Rights; https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf%23page=9
- ♦ Universal Declaration of Human Rights, 1948; <https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/udhr.pdf>